

Ενότητα 10, Ο αγώνας του Οδυσσέα για έξοδο στη στεριά

Οδύσσεια Α' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 71-72)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου (σελ. 71-72)**A. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****[Η συμπεριφορά του Αποστόλου Παύλου σε τρικυμία]**

Όταν άρχισε να πνέει ελαφρά νότιος άνεμος, [...] σήκωσαν τις άγκυρες και έπλεαν κοντά στις ακτές της Κρήτης. Ύστερα από λίγο ξέσπασε στο νησί ένας θυελλώδης άνεμος [...]. Άρπαξε το πλοίο, κι όπως αυτό δεν μπορούσε να πάει αντίθετα, τ' αφήσαμε και το πήγαιναν ο άνεμος και τα κύματα. [...] Επειδή πολύ μας ταλαιπωρούσε η τρικυμία, την άλλη μέρα ρίξαμε το φορτίο στη θάλασσα, και τη μεθεπομένη ρίξαμε στη θάλασσα με τα χέρια μας όλον τον εξοπλισμό του πλοίου. Για πολλές μέρες δεν φαίνονταν ούτε ο ήλιος ούτε τα άστρα, η κακοκαιρία συνεχιζόταν, κι έτσι χανόταν κάθε ελπίδα να σωθούμε.

Κανείς δεν ήθελε πια να φάει τίποτα. Τότε ο Παύλος στάθηκε ανάμεσά τους και είπε: «Έπρεπε, άντρες, να με είχατε ακούσει και να μην ξεκινούσαμε από την Κρήτη. Έτσι, θα είχαμε γλιτώσει από την ταλαιπωρία αυτή κι απ' τη ζημιά. Τώρα όμως σας συνιστώ να μη χάσετε το θάρρος σας. Κανείς από σας δε θα χαθεί, μόνο το πλοίο. Την περασμένη νύχτα μού φανερώθηκε άγγελος του Θεού, στον οποίον ανήκω και τον οποίον υπηρετώ, και μου είπε: “μη φοβάσαι, Παύλε! Πρέπει να εμφανιστείς στον αυτοκράτορα, κι έτσι ο Θεός για χάρη σου θα σώσει όλους όσους είναι μαζί σου στο πλοίο”. Γι' αυτό έχετε θάρρος, άντρες! Γιατί έχω εμπιστοσύνη στον Θεό ότι θα γίνει έτσι όπως μου είπε ο άγγελος. Πρέπει να προσαράξουμε σε κάποιο νησί». [14 μέρες έπλεαν ακυβέρνητοι στη θάλασσα.]

Τη δέκατη τέταρτη νύχτα [...], καθώς περίμεναν να ξημερώσει, ο Παύλος τούς παρακινούσε όλους να φάνε κάτι [τους ενθάρρυνε και τους βεβαίωσε πάλι ότι όλοι τους θα σωθούν]. Στο πλοίο ήμασταν συνολικά διακόσιες εβδομήντα έξι ψυχές. Αφού χόρτασαν όλοι, πέταξαν το σιτάρι στη θάλασσα, για να ελαφρώσει το πλοίο. Όταν ξημέρωσε, είδαν μια στεριά που τους ήταν άγνωστη. Ανακάλυψαν όμως έναν κόλπο που είχε γιαλό, στον οποίο αποφάσισαν να ρίξουν το πλοίο, αν μπορούσαν. Έλυσαν, λοιπόν, τα σκοινιά που κρατούσαν τις άγκυρες, και τις άφησαν να πέσουν στη θάλασσα. [...] Έπειτα, σήκωσαν το μπροστινό πανί και με τον άνεμο προσπαθούσαν να προσορμιστούν στο γιαλό. Έπεσαν όμως σ' έναν ύφαλο από άμμο κι έριξαν εκεί το πλοίο. Η πλήρη μπηχτήκε στην άμμο κι έμεινε ακίνητη, η πρύμνη όμως διαλυόταν από τη μανία των κυμάτων. [... Τότε,] ο αξιωματικός [...] διέταξε, όσοι μπορούν να κολυμπήσουν, να πηδήξουν πρώτοι στη θάλασσα και να βγουν στη στεριά, κι οι άλλοι να βγουν πάνω σε σανίδια ή σε άλλα μέρη του πλοίου. Έτσι, βγήκαν όλοι στη στεριά και σώθηκαν.

(Καινή Διαθήκη, Πράξεις των Αποστόλων, 27, 13-44, μτφρ. Σ. Αγουρίδη κ.ά., εκδ. Βιβλικής Εταιρείας, Αθήνα, 1985)

>> Προσέξτε τη συμπεριφορά του Οδυσσέα στην τρικυμία και στο ναυάγιο (στ. 321-552), καθώς και την ανάλογη συμπεριφορά του Αποστόλου Παύλου στο απόσπασμα από τις *Πράξεις των Αποστόλων*, και συζητήστε πώς αντιδρούν οι άνθρωποι όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με τα στοιχεία της φύσης (τις τρικυμίες, τους σεισμούς κτλ.).

Προβαίνοντας στη σύγκριση της συμπεριφοράς του Οδυσσέα στην τρικυμία και στο ναυάγιο (στ. 321-552) με την αντίστοιχη συμπεριφορά του Αποστόλου Παύλου στο απόσπασμα από τις *Πράξεις των Αποστόλων*, επισημαίνουμε τις ακόλουθες διαφορές:

- ✓ Ο Οδυσσέας είναι ολομόναχος και, συνεπώς, υπεύθυνος μόνο για τη δική του ζωή. Δεν έχει κάποιον κοντά του, για να μοιραστεί τα προβλήματά του ή να ζητήσει τη γνώμη του, αντιθέτως εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του μονολογώντας. Ο Απόστολος Παύλος είναι βέβαια ο υπεύθυνος του πλοίου, ωστόσο συζητά και μοιράζεται ό,τι τον απασχολεί με τους συνταξιδιώτες του.
- ✓ Ο Οδυσσέας γνωρίζει πως αντίπαλός του είναι ένας μεγάλος θεός, ο Ποσειδώνας, δεν έχει επίγνωση της παρουσίας της θεάς Αθηνάς, ενώ η μοναδική βοήθεια που δέχεται είναι αυτή της Λευκοθέης, της οποίας, ωστόσο, τις οδηγίες δεν ακολουθεί αμέσως, καθώς είναι δύσπιστος και επιφυλακτικός. Ο Απόστολος Παύλος πιστεύει πολύ στο Θεό και από αυτήν του την πίστη αντλεί δύναμη, κουράγιο, αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία. Η σχέση του μάλιστα με το Θεό και η ελπίδα πως όλα θα πάνε καλά επιβεβαιώνεται και με ένα όνειρο, στο οποίο ένας άγγελος τον διαβεβαιώνει πως όλα θα έχουν αίσιο τέλος.
- ✓ Η σωτηρία του Οδυσσέα οφείλεται ως επί το πλείστον στις δικές του δυνάμεις και στις δικές του προσπάθειες, ενώ η σωτηρία του Αποστόλου Παύλου και των συνταξιδιωτών του οφείλεται στη βοήθεια του Θεού, ο οποίος φαίνεται να κατευθύνει τις ενέργειές τους.
- ✓ Ο Οδυσσέας έχει ήδη χάσει τη σχεδία του και παλεύει μερόνυχτα με τα κύματα, ενώ το πλοίο του Αποστόλου Παύλου συντρίβεται, μόλις εκείνος και οι συνταξιδιώτες του βγαίνουν στη στεριά.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

B. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Ποια προβλήματα απασχολούν τον Οδυσσέα στους δύο μονολόγους του (453-472 και 521-529) και τι λύσεις βρίσκει; Είναι ουσιαστική η βοήθεια που του δίνει η Αθηνά;

- Στον πρώτο του μονόλογο, ο Οδυσσέας διατυπώνει το εξής δίλημμα: να επιχειρήσει να προσεγγίσει τη στεριά, ρισκάροντας να τσακιστεί στα κύματα, ή να κολυμπήσει ένα γύρο, μήπως βρει κάποιο απάνεμο ακρογιαλί ή και λιμάνι αυτής της θάλασσας,

ρискάροντας όμως να παρασυρθεί από τα κύματα και να κατασπαραχθεί από κάποιο κήτος; Πριν προλάβει, ωστόσο, να επιλέξει, ένα τεράστιο κύμα τον πετά με δύναμη πάνω στα βράχια. Μόνο που εκείνη τη στιγμή επεμβαίνει η Αθηνά, η οποία τον φωτίζει να πιαστεί γερά στο βράχο και, μόλις το κύμα υποχωρήσει, να πέσει στη θάλασσα. Αυτή η ενέργεια τον σώζει από το μεγάλο κίνδυνο, αλλά, όταν πέφτει στη θάλασσα, ένα άλλο κύμα τον παρασύρει στα βαθιά. Τότε, με τη φώτιση της Αθηνάς και πάλι, κολυμπά λοξά, αναζητώντας μια περισσότερο προσιτή ακτή. Έτσι, φτάνει στις εκβολές ενός ποταμού. Αυτή, επομένως, η δεύτερη επέμβαση της Αθηνάς οριστικοποιεί τη σωτηρία του.

- Στο δεύτερο μονόλογό του, το πρόβλημα που απασχολεί τον Οδυσσέα είναι η διανυκτέρευση, τώρα που έχει γλιτώσει πια τους κινδύνους της θάλασσας, αλλά δεν είναι σίγουρος αν μπορεί να πει το ίδιο και για τους ενδεχόμενους κινδύνους της στεριάς. Σκέφτεται, λοιπόν, πως, αν μείνει στο ποτάμι, θα αντιμετωπίσει τον κίνδυνο της πρωινής παγωνιάς, ενώ, αν πάει στο δάσος, θα αντιμετωπίσει τον κίνδυνο από τα θηρία. Αποφασίζει τελικά (μόνος του αυτή τη φορά, χωρίς τη φώτιση της Αθηνάς) να διανυκτερεύσει στο δάσος και ψάχνει να βρει ένα μέρος κατάλληλο να περάσει τη νύχτα, η οποία έρχεται υγρή και κρύα, και, όταν το κατορθώνει αυτό, δημιουργεί ένα παχύ και ευρύχωρο στρώμα από φύλλα και κοιμάται πάνω σε αυτό.
- Κατά συνέπεια, η βοήθεια που προσφέρει η Αθηνά στον Οδυσσέα είναι ουσιαστική για την αντιμετώπιση του θανάσιμου κινδύνου της τρικυμίας.

2. Ποιες συναισθηματικές καταστάσεις ζει ο Οδυσσέας και πώς μπορεί να δικαιολογηθούν;

Ο Οδυσσέας αισθάνεται πολύ μεγάλη χαρά και ανακούφιση όταν βλέπει κοντά του τη στεριά, καθώς ήταν απελπισμένος από όλες τις συμφορές που τον είχαν βρει και πίστευε πως θα χανόταν στο πέλαγος άδοξα. Αυτήν όμως τη χαρά και την ανακούφιση τη διαδέχεται η απογοήτευση, όταν συνειδητοποιεί πως η ακτή είναι γεμάτη βράχια και γκρεμούς, αλλά και ο φόβος, μην τυχόν παρασυρθεί από τα μεγάλα κύματα και συντριβεί στα κοφτερά βράχια. Στη συνέχεια, όταν ξεπερνά και αυτόν τον κίνδυνο, διακατέχεται από αμηχανία, καθώς βλέπει πως εξακολουθεί να βρίσκεται μακριά από την ακτή. Αποφασίζει λοιπόν να κολυμπήσει λοξά, αναζητώντας μια απάνεμη ακρογιαλιά και, όταν το κατορθώνει αυτό, αισθάνεται επιτέλους ασφαλής, ευρισκόμενος στις εκβολές ενός ποταμού. Ωστόσο, όλα όσα έχει υποστεί τις τελευταίες ημέρες τον είχαν κάνει επιφυλακτικό και, για να αισθανθεί σίγουρος, ζητά ευλαβικά προστασία από το θεό του ποταμού που τον δέχτηκε. Κατόπιν, όταν με μεγάλη ανακούφιση συμπεραίνει πως η ικεσία του εισακούεται, επιστρέφει το μαντίλι στη Λευκοθέη και φιλά συγκινημένος τη στεριά που τον δέχτηκε. Αρχίζει, όμως, τότε να τον απασχολεί ένα άλλο πρόβλημα, εκείνο της διανυκτέρευσης, το οποίο γεννά στην ψυχή του φόβο και ανησυχία, καθώς και οι δύο εκδοχές που σκέφτεται (να παραμείνει στο ποτάμι ή να πάει στο δάσος)

εγκυμονούν κινδύνους. Με την αποφασιστικότητα που τον χαρακτηρίζει, επιλέγει να περάσει τη νύχτα του στο δάσος, ενώ η επινοητικότητα του τον ωθεί στην κατασκευή ενός ασφαλούς καταλύματος από πολλά φύλλα που ήταν σκορπισμένα τριγύρω. Τότε αισθάνεται για πρώτη φορά ασφαλής, ήρεμος και χαρούμενος.

3. Αναλύστε την παρομοίωση των στίχων 546-549.

Ανάλυση της παρομοίωσης των στίχων 546-549:

- ✓ **Αναφορικό μέρος** → *Πώς κάποιος έκρυψε δαυλό μέσα στη μαύρη στάχτη, σε χτήμα απόμερο, που γείτονες στο πλάι του δεν έχει, σώζοντας έτσι, το σπέρμα της φωτιάς, που να μην είναι ανάγκη απ' αλλού ν' ανάβει*
- ✓ **Δεικτικό μέρος** → *με ένα δαυλό παρόμοιος ο Οδυσσέας σκεπάστηκε με φύλλα.*
- ✓ **Όροι που παρομοιάζονται** → Ο αναμμένος δαυλός, που κρύβεται μέσα στη στάχτη, για να κρατήσει το σπέρμα της φωτιάς ζωντανό, και ο Οδυσσέας, που βρίσκεται στα έσχατα όρια της σωματικής εξάντλησης, ωστόσο, κρύβει μέσα του τη φλόγα της ζωής.
- ✓ **Κοινό σημείο** → Η ανάγκη να κρατηθεί η φλόγα, κυριολεκτικά (του δαυλού) και μεταφορικά (της ζωής).
- ✓ **Λειτουργικός ρόλος της παρομοίωσης** → Συμπληρώνει και εμπλουτίζει την περιγραφή, φωτίζει και καθιστά περισσότερο παραστατική την άγνωστη εμπειρία του καταπονημένου ανθρώπου, ο οποίος σκεπάζεται με φύλλα, προκειμένου να προφυλαχτεί από το κρύο και να σώσει τη ζωή του, καθώς την παραλληλίζει με μια γνώριμη, παρμένη από την καθημερινή ζωή, εμπειρία: την προσπάθεια να μη σβήσει ο δαυλός, ούτως ώστε να ανανεωθεί την επόμενη μέρα η φωτιά.

4. Ζωγραφίστε τον Οδυσσέα, όπως παρουσιάζεται στους στίχους 518-519 ή 544-545.

Ο κάθε μαθητής θα ζωγραφίσει με τον δικό του τρόπο τον Οδυσσέα.

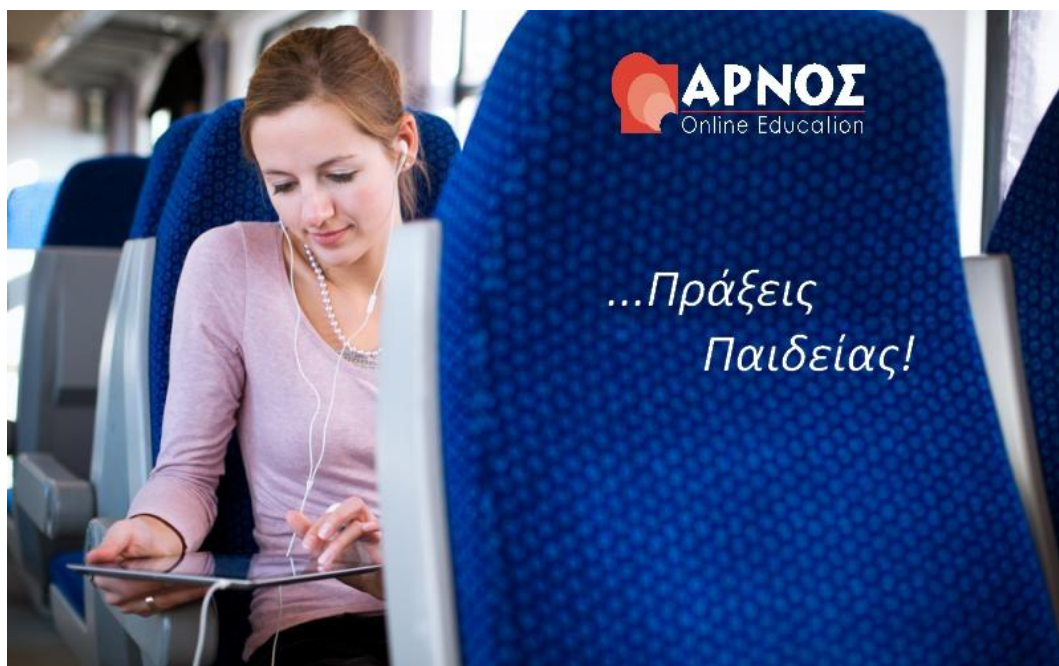
Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλόλογος

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία
για όλο το σχολικό έτος **μόνο με 150 ευρώ!**

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία
για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης
& SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

...Πράξεις Παιδείας!